

**“ГАЗАР ШИМ ҮЙЛДВЭР” ХХК-Н
ТӨЛӨӨЛӨН УДИРДАХ ЗӨВЛӨЛИЙН ХУРЛЫН ТОГТООЛ**

2023 оны 10 дугаар сарын 05-ны өдөр

№001-04-Н012023

Улаанбаатар хот

Хувьцаа эзэмшигчдийн эцнээ санал хураалтын дүнг баталгаажуулах тухай

Компанийн тухай хуулийн 62 дугаар зүйлийн 62.1.1 дэх хэсэг, 73 дугаар зүйл, 2023 оны 10-р сарын 05-ны өдрийн Хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит бус хурлын Тооллогын комиссын 01, 02 тоот тогтоолыг тус тус үндэслэн **ТОГТООХ НЬ:**

1. “Газар Шим Үйлдвэр ХК-ийн Дүрмийн шинэчилсэн найруулгыг тогтоолын нэгдүгээр хавсралтаар баталсугай.
2. Компанийн дүрмийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллахыг Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн дарга болон Гүйцэтгэх захирал (Ц.Ганбат) нарт үүрэг болгосугай.
3. Энэхүү тогтоол болон тогтоолын хавсралтаар батлагдсан “Газар Шим Үйлдвэр” ХК-ийн дүрмийг Саихүүгийн Зохицуулах Хороо болон Монголын Хөрөнгийн Бирж, Улсын Бүртгэлийн Ерөнхий Газрын Хуулийн Этгээдийн Бүртгэлийн Газарт хууль болон холбогдох журамд заасан хугацаанд бүртгүүлэхийг Гүйцэтгэх захирал (Ц.Ганбат) болон Өмгөөллийн Сноу Хилл Консалтанси ХХН-ийн хуульч А. Солонго, А.Тайван, М.Даваажав нарт даалгасугай.
4. Энэхүү тогтоол батлагдсантай холбогдуулан Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын 2022 оны 11-р сарын 08-ны өдрийн 05 тоот тогтоолын хавсралтаар батлагдсан “Газар Шим Үйлдвэр” ХХК-ийн дүрмийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

ТӨЛӨӨЛӨН УДИРДАХ ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГА

Ш.АЛТАНБАГАНА

Газар шим үйлдвэр ХК-ийн ТУЗ-ийн 2023 оны 10 саргаар сарын 05-ны өдрийн нэмэлт хурлын 001-04-Н/2023 тоот тогтоолын Хавсралт №2

“ГАЗАР ШИМ ҮЙЛДВЭР” ХУВЬЦААТ КОМПАНИЙН ДҮРЭМ НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

- 1.1. “Газар Шим Үйлдвэр”ХК нь нээлттэй хувьцаат компани /цаашид “компани” гэх/ мөн.
- 1.2. Монгол улсын Компанийн тухай хууль, Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль, бусад холбогдох хууль тогтоомж болон энэхүү дүрмээр компанийн үйл ажиллагааг зохицуулна.
- 1.3. Компанийн оноосон албан ёсны нэрийг
  - 1.3.1. монголоор: “ГАЗАР ШИМ ҮЙЛДВЭР”ХК
  - 1.3.2. англиар: “GAZAR SHIM INDUSTRY” Joint stock Company гэнэ.
- 1.4. Компанийн оршин байгаа газрын хаяг: Монгол улс, Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 20-р хороо, Үйлдвэрийн баруун бүс, 66/1 66/2
- 1.5. Компани нь хуулийн этгээдийн бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэх, үйл ажиллагаа явуулах, гэрээ хэлцэл хийх зэрэг бүх тохиолдолд нээлттэй ХК гэсэн тэмдэглэгээг хэрэглэнэ.
- 1.6. Компани өөрийн албан бичгийн хэвлэмэл хуудас, тэмдэгтэй байна.
- 1.7. Компани өөрийн бэлгэдэл, барааны тэмдэгтэй байх бөгөөд түүний загварыг Оюуны өмчийн газар бүртгүүлсэн байх бөгөөд түүнийг хэрэглэх эрхийг зөвхөн “Газар Шим Үйлдвэр” ХК эдэлнэ.
- 1.8. Компани нь үйл ажиллагаандаа нийтээр хүлээн зовшоорсон хэм хэмжээ болон компанийн засаглалын шилдэг жишгийг удирдлага болгоно.
- 1.9. Компани нь хязгааргүй хугацаагаар үйл ажиллагаа явуулна¹.
- 1.10. Компанийг энэхүү дүрэм болон Монгол Улсын хууль тогтоомжид заасны дагуу өөрчлөх болон өөрчлөн байгуулах, эсхүл татан буулгана.

ХОЁР. КОМПАНИЙН ЭРХ ЗҮЙН БАЙДАЛ

- 2.1. Компани нь үүсгэн байгуулагдсан үеэсээ хуулийн этгээдийн эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ.
- 2.2. Компани нь өөрийн тусгаарласан хөрөнгөтэй байх ба бие даан эд хөрөнгийн болон эд хөрөнгийн бус эрх эдэлнэ. Компани нь бие даасан баланс, өөрийн нэр бүхий тэмдэг, компанийн логотой байх ба Компани нь банканд төгрөгийн, гадаад валютын болон бусад данстай байна. Компани нь шүүх ажиллагаанд нэхэмжлэгч, хариуцагч, болон гуравдагч этгээдээр оролцох эрхтэй.

¹ Компанийн тухай хуулийн 8.5-д компанийн үйл ажиллагаа явуулах хугацааг компанийн дүрэмд тухайлан илэр бэлгээр байгаа тул тухайн компанийн онцлогоос харахад хугацааг заах болно.

- 2.3. Компани нь өөрийн материаллаг болон мөнгөн хөрөнгөтэй байх ба тэдгээрийг ашиглах, захиран зарцуулах болон бусад эрхийг эдэлнэ.
- 2.4. Хувьцаа эзэмшигчид Компанийн хариуцлагыг хүлээхгүй ба Компани нь өөрийн хувьцаа эзэмшигчдийн хариуцлагыг хүлээхгүй болно.
- 2.5. Компани нь өөрийн салбар, төлөөлөгчийн газрыг нээж болно. Салбар, төлөөлөгчийн газар нь хуулийн этгээдийн эрх эдлэхгүй ба Компаниас баталсан дотоод журмын дагуу үйл ажиллагаа явуулна².
- 2.6. Компани нь Монгол Улсын хууль тогтоомжид заасан бусад эрхийг эдэлнэ.

ГУРАВ. КОМПАНИЙН ЭРХЭМ ЗОРИЛГО, ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЧИГЛЭЛ

- 3.1. Компани нь хуулиар хориглоогүй дараах төрлийн үндсэн үйл ажиллагааг эрхэлнэ.
  - 3.1.1. Хүнсний ногоо болон амтат гуа, үндэст болон булцуут ургамал тариалалт (0113)
  - 3.1.2. Ундааны үйлдвэрлэлд зориулсан ургамал тариалалт (0127)
  - 3.1.3. Үнэр, амт оруулагч болон эм, эмчилгээний ургамал тариалалт (0128)
  - 3.1.4. Ургац хураалтын дараах хөдөө, аж ахуйн бүтээгдэхүүнийг боловсруулах үйл ажиллагаа (0163)
  - 3.1.5. Жимс болон төмс, хүнсний ногоо боловсруулалт, хадгалалт (1030)
  - 3.1.6. Төлбөр эсвэл гэрээний үндсэн дээр хийгдэх бөөний худалдаа (4610)
  - 3.1.7. Хүнс, ундаа, тамхины бөөний худалдаа (4630)
  - 3.1.8. Хүнсний төрөлжсөн дэлгүүрийн жижиглэн худалдаа (4721)
  - 3.1.9. Агуулахын үйл ажиллагаа (5210)
  - 3.1.10. Байгалийн ухааны эрдэм шинжилгээ, туршилт, судалгааны ажил (7210)
  - 3.1.11. Боловсролын бусад үйл ажиллагаа (8549)
  - 3.1.12. хууль тогтоомжоор хориглоогүй бусад төрлийн үйл ажиллагаа;
- 3.2. Хуульд өөрөөр заагаагүй бол компани нь зөвшөөрөл шаардагдах үйл ажиллагааг хуульд заасны дагуу холбогдох эрх бүхий байгууллагаас олгосон зөвшөөрлийн үндсэн дээр эрхэлнэ.
- 3.3. Үндсэн үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор нээлттэй зах зээл дээр үйл ажиллагаа явуулна.

² Компанийн тухайн хуулийн 74-д "Компанийн дүрэмд өөрөөр заагаагүй бол компанийн салбар, төлөөлөгчийн газар байгуулах тухай шийдвэрийг компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөл /байхгүй бол хувьцаа эзэмшигчдийн хурал/ гаргана" гэж заасан бөгөөд компанийн өөр эрх бүхий этгээд уг шийдвэрийг гаргах боломжтой байгаар компанийн дүрэмд өөрөөр зааж болно.

ДӨРӨВ. КОМПАНИЙН ХУВЬ НИЙЛҮҮЛСЭН БОЛОН ӨӨРИЙН ХӨРӨНГӨ

- 4.1. Компанийн зарласан хувьцаа нь нэг бүрийн **0,11** (тэг зууны арван нэг) төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй **1,198,113,207** (нэг тэрбум нэг зуун ерэн найман сая нэг зуун арван гурван мянга хоёр зуун долоо) ширхэг энгийн хувьцаанаас бүрдэнэ³.
- 4.2. Компанийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ нь 131,792,452.77 (нэг зуун гучин нэгэн сая долоон зуун ерэн хоёр мянга дөрвөн зуун тавин хоёр төгрөг далан долоон мөнгө) төгрөг байна.
- 4.3. Компанийн нийт хөрөнгөнөөс өр төлбөрийг хассан дүнг өөрийн хөрөнгө гэх бөгөөд өөрийн хөрөнгийн дүн нь санхүүгийн тайлан балансе гарах бүрд өөрчлөгдөнө.
- 4.4. Жилийн санхүүгийн тайлангаар компанийн өөрийн хөрөнгийн хэмжээ нь хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээнээс багассан тохиолдолд шалтгааныг тодорхойлсон аудиторын дүгнэлтэд үндэслэн уг тайлан гарснаас хойш ажлын 10 өдрийн дотор ТУЗ нь хувьцаа эзэмшигчдийн хурлыг зарлаж, хувь нийлүүлсэн хөрөнгөд өөрчлөлт оруулах, компанийг дахин хөрөнгөжүүлэх, эсхүл татан буулгах асуудлыг шийдвэрлэнэ.
- 4.5. Шинээр хувьцаа гаргаж хөрөнгө оруулбал тэр хэмжээгээр компанийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгө болон хувьцааны тоо нэмэгдэнэ.
- 4.6. Цэвэр ашгаас ногдол ашиг хуваарилаад үлдсэн ашгийн хэмжээгээр компанийн өөрийн хөрөнгө нэмэгдэх бөгөөд хувьцааны тоо өөрчлөгдөхгүй.
- 4.7. Хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээг дараах байдлаар нэмэгдүүлж, хорогдуулж болно:
  - 4.7.1. хувьцааны нэрлэсэн үнийг өөрчлөх;
  - 4.7.2. хувьцаа нэмж гаргах болон худалдан авсан халаасны хувьцааг хүчингүй болгох;

ТАВ. ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

- 5.1. Компанийн энгийн болон давуу эрхийн хувьцааг эзэмшсэн этгээд компанийн хувьцаа эзэмшигч болно.
- 5.2. Энгийн хувьцаа эзэмшигч нь дараах эрх эдэлнэ:
  - 5.2.1. хувьцаа эзэмшигчдийн хурал зарлах, эчнээ санал хураалт явуулах тухай шийдвэр гаргах үед ТУЗ-өөс тогтоосон "бүртгэлийн өдөр" компанийн хувьцааг эзэмшиж байсан этгээд хуралд оролцож, хэлэлцэж буй бүх асуудлаар өөрийн эзэмшиж буй саналын эрхтэй хувьцаатай хувь тэнцүүлэн санал өгөх;

- 5.2.2. ТУЗ-өөс ногдол ашиг олгохоор шийдвэрлэсэн үед давуу эрхийн хувьцаа эзэмшигчдэд ногдол ашиг хуваарилсны дараа эзэмшиж буй хувьцаанд ногдох ногдол ашиг авах, ногдол ашиг олгохоор зарласан боловч хуульд заасан хугацаанд хуваарилаагүй бол алданги төлөхийг шаардах;
- 5.2.3. компанийг татан буулгах үед Компанийн тухай хуулийн 28 дугаар зүйлд заасан журмын дагуу ор төлбөрийг барагдуулсны дараа үлдсэн эд хөрөнгийг худалдаанаас олсон орлогоос эзэмшиж буй хувьцааны тоогоор хувь хүртэх;
- 5.2.4. нэмж гаргасан хувьцаа, хувьцаанд хөрвөх үнэт цаасыг тэргүүн ээлжид худалдан авах, энэ эрхээ бусдад бүрэн болон хэсэгчлэн шилжүүлэх⁴;
- 5.2.5. хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар дараах асуудлаар шийдвэр гаргахад эсрэг саналтай байсан, эсвэл санал хураалтад оролцоогүй хувьцаа эзэмшигч бүр өөрийн эзэмшиж буй хувьцааг компанид эргүүлэн авахыг шаардах;
- 5.2.5.1. нийлэх, нэгдэх, хуваах болон хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани болгон өөрчлөх;
- 5.2.5.2. хэлцэл хийхийн өмнөх улирлын сүүлийн балансын активын нийт дүнгийн 25 хувиас дээш зах зээлийн үнэтэй эд хөрөнгө, эд хөрөнгийн эрхийг худалдах, худалдаж авах, захиран зарцуулах болон барьцаалахтай холбогдсон хэлцэл хийсэн, компанийн урьд гаргасан энгийн хувьцааны 25 хувиас дээш хэмжээний энгийн хувьцаа, энгийн хувьцаа худалдаж авах эрхийн бичиг болон энгийн хувьцаанд хөрвөх үнэт цаас гаргах зэрэг их хэмжээний хэлцэл хийх;
- 5.2.5.3. хувьцаа эзэмшигчдийн эрхийг хязгаарласан нэмэлт өөрчлөлтийг дүрэмд оруулсан, эсхүл ийм агуулгатай компанийн дүрмийн шинэчилсэн найруулгыг батлах.
- 5.2.6. нэг хувьцаа эзэмшигч түүнтэй нэгдмэл сонирхолтой этгээдийн хамт компанийн энгийн хувьцааны 75-аас дээш хувийг эзэмших болсон, эсхүл компанийн төрийн мэдлийн багц хувьцааг худалдсан тохиолдолд бусад хувьцаа эзэмшигчид нь компанид хувьцаагаа эргүүлэн авахыг шаардах эрхтэй;
- 5.2.7. энгийн хувьцааны 5-аас дээш хувийг эзэмшиж байгаа хувьцаа эзэмшигч жил бүрийн 3 дугаар сарын 1-ний дотор хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хурлаар

⁴ Компанийн тухай хуулийн 28 дугаар зүйлд зааснаар Нэмж гаргаж буй хувьцааг төлбөрийг хөрөнгө оруулагчдад төлбөрийг гэрээний дагуу эзэмшүүлэх эр гартгаж байгаа тохиолдолд хувьцаа эзэмшигчдэд тэргүүн ээлжид худалдан авах давуу эрхийг хэрэгжүүлэхгүй байхаар хувиан нэмж гаргах асуудлыг шийдвэрлэсэн хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар хурал оролдож буй саналын эрхийн дийлжээх олонхын эзэмшигчдийн саналар шийдвэрлэж болно.

- хэлэлцэх асуудлын талаар нэмэлт санал гаргах, компанийн ТУЗ-д болон хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хурлын тооллогын комисст нэр дэвшүүлэх;
- 5.2.8. компанийн анхан шатны болон нягтлан бодох бүртгэл, гүйцэтгэх удирдлагын хурлын тэмдэглэл, тушаал шийдвэр болон хууль тогтоомжоор нийтэд мэдээлэхийг хориглосноос бусад баримт бичигтэй танилцах, үнэ төлбөртэй хуулбарлан авах;
- 5.2.9. энгийн хувьцааны 10 хувиас дээш хувьцаа эзэмшигч нь компанийн аж ахуй, санхүүгийн үйл ажиллагаанд аудитын шалгалт хийлгэх;
- 5.2.10. энгийн хувьцааны 10 хувиас дээш хувийг эзэмшиж буй этгээд хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит бус хурлыг хуралдуулахаар ТУЗ-д саналаа хүргүүлэх. ТУЗ энэ саналыг үндэслэлгүйгээр хүлээн аваагүй тохиолдолд өөрөө зарлан хуралдуулах, хувьцаа эзэмшигчдийн хурал зарлагдсан үед хуралд оролцох эрхтэй хувьцаа эзэмшигчдийн нэрсийн жагсаалтыг шаардан гаргуулах;
- 5.2.11. компанийн эрх бүхий албан тушаалтан Компанийн тухай хууль болон энэ дүрмийн 8.2-т заасан үүргээ биелүүлээгүй, зөрчсөнөөс компанид хохирол учруулсан бол уг албан тушаалтнаар компанид учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэхээр шүүхэд нэхэмжлэл гаргах;
- 5.2.12. хууль тогтоомж болон энэхүү дүрмээр тогтоосон бусад эрх.
- 5.3. Компанийн хувьцаа эзэмшигч дараах үүрэгтэй:
- 5.3.1. Хувьцаа эзэмшигч нь өөрийн нэр, оршин байгаа хаягийн өөрчлөлтөө тухай бүр үнэт цаасны бүртгэл хөтлөх эрх бүхий этгээдэд мэдэгдэх;
- 5.3.2. Компанийн хувьцаа эзэмшигч дангаараа буюу холбогдох этгээдтэй хамтран, эсхүл хувьцаа эзэмшдэггүй этгээд тухайн компанийн хувьцааг бүхэлд нь, эсхүл хувьцааны хяналтын багцаас дээш хувийг худалдан авахаар сайн дурын үндсэн дээр хувьцааг худалдан авах санал гаргах;
- 5.3.3. Компанийн хувьцааны хяналтын багцыг дангаараа буюу холбогдох этгээдтэй хамтран худалдан авсан хувьцаа эзэмшигч нь Компанийн тухай хуулийн 57.1-д заасан үүргээ хэрэгжүүлэх үндсэн дээр хувьцааг худалдан авах санал гаргах;
- 5.3.4. нийт гаргасан хувьцааны 5-аас дээш хувийг дангаараа болон нэгдмэл сонирхолтой этгээдтэйгээ хамтран эзэмшсэн этгээд өмчлөх эрх үүссэнээс хойш ажлын 3 хоногийн дотор энэ тухай компанид бичгээр мэдэгдэх;
- 5.3.5. Хувьцаа эзэмшигч нь компанийн хүлээх үүргийг хариуцахгүй бөгөөд гагцхүү эзэмшиж байгаа хувьцааны хэмжээгээр эрсдэл хүлээнэ.

5.4. Давуу эрхийн хувьцаа эзэмшигч нь дараах эрхийг эдэлнэ.

5.4.1. Компанийн тухай хууль болон давуу эрхийн хувьцаа гаргах тухай шийдвэрт заасан нөхцөлд хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд саналын эрхтэй оролцоно. Давуу эрхийн хувьцааны тоо, нэрлэсэн үнэ, зориулалт, тухайн төрлийн хувьцаа эзэмшигчдэд олгох давуу эрх, тэдний хувь нийлүүлэгчдийн хуралд саналын эрхтэй оролцох нөхцөл зэргийг давуу эрхийн хувьцаа гаргах тухай асуудлыг шийдвэрлэсэн хувь нийлүүлэгчдийн хурлын шийдвэрт заасан байна.

ЗУРГАА.КОМПАНИЙН ҮНЭТ ЦААСЫГ ГАРГАХ ХУДАЛДАХ, ЭРГҮҮЛЭН АВАХ

- 6.1. Компани давуу эрхийн хувьцаа, өрийн бичиг болон хувьцаанд хамаарах үнэт цаасыг гаргаж болно⁵.
- 6.2. Энгийн хувьцаанаас бусад үнэт цаасыг нийтэд санал болгон гаргахаар, энгийн хувьцааг нэмж гаргахаар шийдвэрлэсэн бол Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн дагуу Санхүүгийн зохицуулах хороонд бүртгүүлнэ.
- 6.3. Компанийн өөрийн хөрөнгийн хэмжээнээс илүүгүй үнийн дүн бүхий өрийн бичиг гаргах асуудлыг ТУЗ шийдвэрлэнэ⁶ ТУЗ-ийн шийдвэрт гаргах өрийн бичгийн тоо, нэрлэсэн үнэ, зориулалт, хүүгийн хэмжээ, хүү төлөх хугацаа, нөхцөл, эргэж төлөгдөх хугацаа, эргүүлэн авах үнэ, энгийн хувьцаанд хөрвөх эсэхийг заасан байна.
- 6.4. Компанийн тодорхой тооны энгийн болон давуу эрхийн хувьцааг тогтоосон үнээр, заасан хугацаанд худалдан авах, худалдах эрхийг баталгаажуулсан опцион гаргаж болно⁷.
- 6.5. Хувьцаа бусад үнэт цаасны үнийг Компанийн тухай хуулийн 56 дугаар зүйлд заасны дагуу ТУЗ тогтооно.
- 6.6. Компаниас шинээр болон нэмж гаргаж байгаа үнэт цаасны төлбөрийг мөнгө, үнэт цаас, эд хөрөнгийн хэлбэрээр хийж болох бөгөөд мөнгөн бус хэлбэрээр гүйцэтгэх тохиолдолд үнэлгээг тогтоохдоо ТУЗ мэргэжлийн үнэлгээний байгууллагын дүгнэлтийг үндэслэн тогтооно.
- 6.7. Компани өөрийн гаргасан үнэт цаасыг эзэмшигчидтэй нь тохиролцсоны үндсэн дээр эсхүл Санхүүгийн зохицуулах хороо болон арилжаа эрхлэх байгууллагаас тогтоосон журмын дагуу үнэт цаасны компанид захиалга өгөх замаар худалдан авч болно.

⁵ Компанийн тухай хуулийн 4.3-г заамаар үнэт цаас гаргах эрх талаар компанийн дүрмд зааж болно. Мөн гаргах гүйцэтэр заасан ч болох юм. Компанийн тухай хуулийн 33.3-г шасны дагуу зэрх шийдвэрийг ТУЗ эсвэл дүрмээр ХЭХ-аас тогтоохоор зааж болно.

⁶ Давуу эрхийн дүрмд зааж мөн заахгүй болно. Компанийн тухай хуулийн 40.1/ Хэрвэл дүрмд заасан тохиолдолд охиноор худалдаж авч болох, мөн ийн хувьцаа нь гүйцэтгэлд байгаа нийт хувьцааны 25 хувийг бага бол опцион гаргах тухай шийдвэрийг ТУЗ, түүнээс их бол хувь нийлүүлэгчдийн хурал гаргана. Шийдвэрт гаргах опционы тоо, нэгж опцион эзэмшигчдийн худалдан авч болох хувьцааны тоо, хувьцаа худалдаж авах үнэ, опционы хүчинтэй байх хугацаа, опционыг санал болох үнэ зэргийг заасан байна.

- 6.8. Компани энгийн хувьцаанаас бусад үнэт цаасыг бүхэлд нь эсхүл зарим хэсгийг худалдаж авч болно. Харин энгийн хувьцааны хувьд тухайн жилд гүйлгээнд байсан нийт хувьцааны дунджаас 25 хувиас илүүгүй байна¹⁰.
- 6.9. ТУЗ нь компанийн энгийн хувьцааны 5 хүртэлх хувийг эргүүлэн худалдан авах тухай шийдвэрийг гаргаж болно.
- 6.10. Гаргасан үнэт цаасыг худалдан авч байгаа этгээд нь төлбөрөө мөнгө, үнэт цаас, эд хөрөнгө болон эд хөрөнгийн эрхийн аль ч хэлбэрээр хийж болно⁸.
- 6.11. Компани нь үнэт цаас эргүүлэн худалдаж авахдаа худалдаж байгаа этгээдтэй тохиролцсоны дагуу түүний төлбөрийг бэлэн мөнгө, үнэт цаас буюу эд хөрөнгийн бусад хэлбэрээр хийж болно⁹.

ДОЛОО. КОМПАНИЙН УДИРДЛАГА

Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал

- 7.1. Компанийн эрх барих дээд байгууллага нь хувьцаа эзэмшигчдийн хурал байна. Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал хуралдуулах тухай шийдвэр гаргах, хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд бэлдэх, хурлын зар мэдээг хүргэх, хурал хуралдуулах, тэмдэглэл хөтлөх, шийдвэр болон хурлын тэмдэглэлийг баталгаажуулах, холбогдох эрх бүхий байгууллагад хүргүүлэх зэрэг асуудлыг Санхүүгийн зохицуулах хорооноос баталсан “Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын зарыг хүргэх журам” болон Компанийн ТУЗ-өөс баталсан “Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлыг зарлан хуралдуулах журам”¹⁰-аар зохицуулна.
- 7.2. Компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурал нь ээлжит ба ээлжит бус хэлбэртэй байна.
- 7.3. Хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хурлыг санхүүгийн жил дууссанаас дөрвөн сарын дотор буюу 5 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор ТУЗ зарлан хуралдуулна.
- 7.4. Хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд компанийн нийт саналын эрхтэй энгийн хувьцааны 50 болон түүнээс дээш хувь нь оролцоноор хурал хүчин төгөлдөр болно¹¹.
- 7.5. Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлыг удирдах этгээдийг заасан ТУЗ-н хурлын шийдвэр гаргана. Хурлын дарга хуралд хүрэлцэн ирэх боломжгүй нь хурал хуралдах үед илэрхий болсон бол хуралд оролцож буй хувьцаа эзэмшигчдийн олонхын саналаар хурал даргалагчийг сонгоно.

⁸ Компанийн тухай хуулийн 44.1-т заасны дагуу компанийн дүрмээр гаргасан үнэт цаасыг худалдан авах хэлбэрийг тухайлан зааж болно. Мөн Компанийн тухай хуулийн 44.4-т үнэт цаасыг төлбөрийг мөнгөн бус хэлбэрээр хийж болох тохиолдлуудыг зааж өгсөн. Харин компанийн дүрмэдээ тусгажгүй байсан ч болно.

⁹ Дээрх шалтыг зөвхөн мөнгөн хөрөнгөөр хийх эсвэл тусгайлан төлбөр хийх хэлбэрийг компанийн дүрмээр зааж болно.

¹⁰ Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар энэхүү журмыг батлахаар дүрмэд зааж болно.

¹¹ Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын ирхийг дүрмээр үүнээж өндөр хувь тогтоож болно. Хэрвэ дүрмээр өндөр хувь тогтоож өгсөн бол тэрхүү хувь хүсэн тохиолаалд хурал хүчин төгөлдөр болно.

- 7.6. Хуульд заасан тохиолдолд ТУЗ, эсхүл ТУЗ-ийн 2-оос доошгүй хараат бус гишүүн, саналын эрхийн 10-аас доошгүй хувийг эзэмшиж байгаа хувьцаа эзэмшигчийн санаачилгаар хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит бус хурлыг ТУЗ-өөс зарлан хуралдуулах, ТУЗ энэхүү үүргээ хэрэгжүүлээгүй бол тухайн этгээд өөрөө зарлан хуралдуулах эрхтэй.
- 7.7. Дараах асуудлууд нь зөвхөн хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын бүрэн эрхэд хамаарах бөгөөд хувьцаа эзэмшигчдийн дийлэнх олонхын саналаар шийдвэрлэнэ¹²:
- 7.7.1. компанийн дүрэмд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах буюу түүний шинэчилсэн найруулгыг батлах;
  - 7.7.2. нийлэх, нэгдэх, хуваах, тусгаарлах буюу өөрчлөх хэлбэрээр компанийг өөрчлөн байгуулах;
  - 7.7.3. компанийн өрийг хувьцаагаар солих, нэмж хувьцаа гаргах, түүний тоог тогтоох;
  - 7.7.4. компанийг татан буулгах болон татан буулгах комиссыг томилох;
  - 7.7.5. хувьцааг хуваах буюу нэгтгэх;
  - 7.7.6. ТУЗ-ийн гишүүнийг сонгох, бүрэн эрхийг нь хугацаанаас өмнө дуусгавар болгох;
  - 7.7.7. компанийн тухай хуулийн 38 дугаар зүйлд заасны дагуу хувь нийлүүлэгчдэд хувьцаа, бусад үнэт цаасыг тэргүүн ээлжид худалдан авах эрх эдлүүлэх эсэх;
  - 7.7.8. компанийн жилийн үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайлангийн талаар ТУЗ-ийн гаргасан дүгнэлтийг хэлэлцүүлэх;
  - 7.7.9. компанийн тухай хуулийн 11 дүгээр бүлэгт заасан их хэмжээний хэлцлийг хийх тухай шийдвэрийг ТУЗ санал нэгтэй гаргаж чадаагүй тохиолдолд асуудлыг хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд оролцож байгаа хувьцаа эзэмшигчдийн саналын олонхоор шийдвэрлэх;
  - 7.7.10. компанийн тухай хуулийн 12 дугаар бүлэгт заасан сонирхлын зөрчилтэй хэлцлийг батлах;
  - 7.7.11. компанийн өөрийн гаргасан хувьцааны 5-аас дээш хувийг худалдан авахыг зөвшөөрөх;
  - 7.7.12. ТУЗ-ийн гишүүдийн цалин, урамшууллын хэмжээг тогтоох;
  - 7.7.13. ТУЗ-ийн шийдвэрээр хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар хэлэлцүүлэхээр оруулсан бусад асуудал.

¹² Компанийн тухай хуулийн 63.8-д зааснаар илүү компанийн дүрэмд энэхүү дүрмийн 7.7.1-7.7.6-д заасан асуудлуудыг хуралд оролцож байгаа хувьцаа эзэмшигчдийн дийлэнх олонхын саналаар шийдвэрлэх бөгөөд компанийн дүрэмд дийлэнх олонхоос өндөр хувиар шийдвэрлэхээр тогтоож өгсөн байна.

- 7.8. Компанийн нэг ширхэг энгийн хувьцаа нэг саналын эрхтэй байна.
- 7.9. ТУЗ-ийн гишүүдийг сонгоход санал хураах кумулятив аргыг хэрэглэнэ¹³.
- 7.10. Хувьцаа эзэмшигч өөрийн төлөөлөх этгээдийг бичгээр олгосон итгэмжлэлийн үндсэн дээр хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд оролцуулж болох бөгөөд уг этгээд нь энэ тухайгаа ТУЗ-д хурал эхлэхээс өмнө мэдэгдэнэ.
- 7.11. Төлөөлөх тухай итгэмжлэл нь гагцхүү тухайн хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд хүчинтэй. Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал хойшилсон боловч тухайн хурлаар хэлэлцэхээр товлосон асуудал өөрчлөгдөөгүй тохиолдолд итгэмжлэл дараагийн хуралд хүчинтэй хэвээр байна.
- 7.12. Хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит бус хурлаас гарах шийдвэрийн төсөлд эчнээ санал хураалтаар явуулахыг заасан тохиолдолд хувьцаа эзэмшигчээр бичгээр санал ирүүлснийг хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд оролцсон гэж үзнэ.
- 7.13. Хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд ирүүлсэн саналын хуудас, мөн хувьцаа эзэмшигчийн итгэмжлэлийг хурлыг зарласан өдрөөс эхлэн хурал хуралдах өдрийн хурал эхлэх цаг хүртэл бүртгэнэ. Бүртгэлийг тооллогын комиссын дарга эсхүл түүний төмилсөн этгээд гүйцэтгэнэ.
- 7.14. Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын тэмдэглэлийг Компанийн тухай хуулийн 74 дүгээр зүйлд заасан журмын дагуу хөтөлж, хурал дууссанаас хойш ажлын 15 өдрийн дотор холбогдох эрх бүхий этгээдээр баталгаажуулна. Хурлын тэмдэглэлийн тус бүр нэг хувийг гарсан шийдвэрийн хамт Санхүүгийн зохицуулах хороо болон үнэт цаасны арлжаа эрхлэх байгууллагад баталгаажсанаас хойш ажлын 3 хоногийн дотор хүргүүлнэ.
- 7.15. Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын бүрэн эрхэд хамаарах асуудлыг хурал хуралдуулахгүйгээр эчнээ санал хураах замаар шийдвэрлэж болно. Харин хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хурлыг эчнээ санал хураалтаар орлуулж болохгүй.
- 7.16. Эчнээ санал хураалт явуулах шийдвэрийг ТУЗ гаргах бөгөөд энэхүү шийдвэрт Компанийн тухай хуулийн 73.3-т заасан асуудлыг тусгасан байна.
- 7.17. Эчнээ санал хураалтаар шийдвэрлэх асуудлыг тусгасан санал хураах хуудсыг саналын хуудсыг хүлээн авах сүүлчийн өдрөөс ажлын 30-аас доошгүй хоногийн өмнө хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын зар хүргэдэг аргаар хувьцаа эзэмшигчдэд хүргүүлэх бөгөөд саналын хуудсыг хүлээн авах, санал тоолох ажлыг Тооллогын комисс хариуцан гүйцэтгэнэ.

¹³ ТУЗ-ийн гишүүдийг сонгоход санал хураах кумулятив аргыг хэрэглэх сонгох нь хувьцаа эзэмшигчийн тэтгэ төлөөлдний ТУЗ-д гаргаж ирэн нийтлэг хэлбэр юм. Энэ аргыг хэрэглэх журмыг Санхүүгийн зохицуулах тогтоолоор баталсан "Санал хураах кумулятив аргыг хэрэглэх" тухай журмаар зохицуулна.

- 7.18. Саналын хуудсыг хүлээн авснаас хойш ажлын 3 хоногийн дотор санал хураасан дүн, санал хураалтын тайланг тооллогын комисс гаргаж, ТУЗ-д хүргэнэ.
- 7.19. ТУЗ нь энэхүү дүрмийн 7.19-д заасан тайланд үндэслэн шийдвэр гаргаж, шийдвэр гарснаас хойш ажлын 7 хоногийн дотор хувьцаа эзэмшигчдэд гарсан шийдвэрийн тухай мэдээллийг хурлын зар мэдээг хүргэдэг аргаар хүргэнэ.

Төлөөлөн удирдах зөвлөл

- 7.20. Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын чөлөөт цагт компанийн эрх барих байгууллага нь ТУЗ байна. Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнд тавигдах шаардлага, нэр дэвшүүлэх журам, тэдний үйл ажиллагааны болон үйл ажиллагаанд нь дүгнэлт өгөх журам, ТУЗ-ийн дэргэдэх хороодын чиг үүрэг, бүрэн эрх, нарийн бичгийн даргын эрх, үүрэг зэргийг Компанийн тухай хууль, Санхүүгийн зохицуулах хорооноос баталсан Компанийн засаглалын кодексийн зарчимд нийцсэн “ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны журам”-аар тогтоох бөгөөд уг журмыг ТУЗ батлан мөрдүүлнэ.
- 7.21. Компанийн ТУЗ нь 9 гишүүнтэй байх бөгөөд тэдгээрийн 6 нь ердийн, 3 нь энэ дүрмийн 7.25-д заасан шалгуурыг хангасан хараат бус гишүүн байна¹⁴.
- 7.22. ТУЗ-ийн гишүүдийн бүрэн эрхийн хугацаа нь 3 (гурван) жил байх бөгөөд хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хурлыг хуульд заасан хугацаанд хуралдуулснаар бүрэн эрх үргэлжилнэ¹⁵.
- 7.23. ТУЗ-ийн гишүүн мэргэшил, ёс зүйн өндөр шаардлага хангасан компанийн эрх ашгийг тэргүүн ээлжид эрхэмлэдэг этгээд байвал зохино.
- 7.24. ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн нь дараах шалгуурыг хангасан этгээд байна:
- 7.24.1. дангаараа болон нэгдмэл сонирхолтой этгээдтэй хамтран компанийн нийт гаргасан хувьцааны 5 болон түүнээс дээш хувийг эзэмшдэггүй;
  - 7.24.2. өөрөө, эсхүл нэгдмэл сонирхолтой этгээд нь компанийн болон компани оролцогч нь болж байгаа компанийн нэгдлийн бусад оролцогчид ажил, албан тушаал эрхэлдэггүй, эсхүл сүүлийн 3 жилийн хугацаанд ажил, албан тушаал эрхэлж байгаагүй;

¹⁴ Компанийн үйл ажиллагааны онцлог, цар хүрээгээс хамааран ТУЗ-ийн гишүүдийн тоог 9-өөс илүү байхаар дүрэмдээ заши болно. Гэхдээ нийт гишүүдийн 1/3-ээс доошгүй нь завал хараат бус гишүүдээс бүрдсэн байх ёстой. 1/3-ээс доошгүй нь хараат бус гишүүн байх нь хуулиар зогссон аяал хэмэст бөгөөд үүнээс дээгүүр хувийг компанийн дүрмээр тогтоож өгч болно.

¹⁵ ТУЗ-ийн гишүүдийн бүрэн эрхийн хугацааг компанийн дүрмээр тогтооно. Гэхдээ ТУЗ-ийн гишүүдийн хариуцлагыг, ялангуяа хариат бус гишүүдийн хариуцлагыг өндөржүүлэх зорилгоор ТУЗ-ийн гишүүдийн бүрэн эрхийн хугацааг дараагийн хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хурал хүртэл нэвтэрх нь илүү үр дүнтэй байна. Жил бүр ТУЗ-ийн гишүүдийг сонгодог байхаар тогтоовол жил бүрийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын өмнө ТУЗ-ийн нэр дэвшүүлэх хөрөө ТУЗ-ийн гишүүдийн үйл ажиллагаанд дүгнэлт өгөх болно. ТУЗ-ийн гишүүд санаачилгатай, хариуцлагатай ажиллах нь компанийн сайн засаглалыг зөвшөөрөх хамгийн чухал хүчин зүйл юм.

- 7.24.3. төрийн үйлчилгээнээс бусад төрийн алба хашдаггүй;
  - 7.24.4. өөрөө болон нэгдмэл сонирхолтой этгээд нь компанийн өнгөрсөн жилийн нийт борлуулалтын 1 хувиас дээш хэмжээний үнийн дүн бүхий хэлцлийг компанитай хийж байгаагүй¹⁶;
  - 7.24.5. компанийн 5-аас дээш хувийн хувьцаа эзэмшдэг этгээд, эсхүд компанийн эрх бүхий албан тушаалтантай нэгдмэл сонирхолгүй, тэдгээрийн төрөл, садан, гэр бүлийн гишүүн биш;
  - 7.24.6. компани болон түүний хараат, охин компани, компанид нэгдэлд хамаарах компанийн нэгдэлд сүүлийн 3 жилийн хугацаанд эрх бүхий албан тушаалтан болон бусад албан тушаалд ажиллаж байгаагүй;
  - 7.24.7. компанийн өрсөлдөгч аж ахуйн нэгж болон түүнд харьяалагддаг компанийн нэгдлийн аливаа оролцогч компанийн нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигч болон эрх бүхий албан тушаалтан, тэдгээрийн нэгдмэл сонирхолтой этгээд биш.
- 7.25. ТУЗ-ийн нэр дэвшүүлэх хороо энэ дүрмийн 7.25-т заасан шалгуурыг хангасан этгээдийн нэрийг хараат бус гишүүнд нэр дэвшүүлнэ. Хараат бус гишүүнд нэрийг нь дэвшүүлж буй этгээд нь өөрөө зөвшөөрлөө бичгээр өгсөн байх бөгөөд энэ дүрмийн 7.25-т заасан шалгуурыг хангаж байгаа гэдгээ албан ёсоор баталгаажуулсан байна. Энэхүү баталгааг хуурамчаар гаргасан нь илэрхий болвол ТУЗ-ийн дарга энэ талаар хувьцаа эзэмшигч болон Санхүүгийн зохицуулах хороо, үнэт цаасны арилжаа эрхлэх байгууллагад мэдээлэх үүрэгтэй.
- 7.26. Компанийн ТУЗ-ийн гишүүнд нэр дэвшигч нь ТУЗ-ийн дэргэдэх нэр дэвшүүлэх хороо болон хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд дараах мэдээллийг үнэн зөвөөр тайлагнах үүрэгтэй:
- 7.26.1. нэр дэвшүүлсэн этгээдийг нэр;
  - 7.26.2. нэр дэвшигчийн нас, боловсролын байдал, ажилласан туршлага болон бусад дэлгэрэнгүй мэдээлэл;
  - 7.26.3. нэр дэвшигчийн сүүлийн 5 (тав) жилийн хугацаанд эрхэлж байсан ажил, албан тушаал;
  - 7.26.4. нэр дэвшүүлэх үед түүний эрхэлж байгаа ажил, албан тушаал, сонгуульт ажлууд;
  - 7.26.5. нэр дэвшигч нь компанийн хоорондын харилцан хамаарал байгаа эсэх;

¹⁶ Энэ дүрмийн 7.25.1-7.25.4-т заасан шалгуурууд нь Компанийн тухай хуульд заасан шалгуур юм. Компанийн хувьд хараат бус гишүүн нь өндөр эрх мэдэлтэй, компанийн үйл ажиллагааны талаарх их хэмжээний гүүний дотор компанийн бизнесийн нууцад хамарч болох мэдээлэл авах, олон чухал асуудлаар ТУЗ-өөс гаргах шийдвэрийн талаар санал боловсруулж оруулах эрхтэй этгээд байх учраас компанийн өрсөлдөгч этгээдийн ашиг сонирхлыг төлөөлөх мөргөлдөөнтэй этгээд байхаас сэргийлэх асуудлыг дүрмидээ тусгах зайлшгүй шаардлагатай байх бөгөөд 7.25.5-7.25.7-т заасан болон бусад нэмэлт шалгуурыг тогтоох компанийн дүрмээр тогтоох ихээхэн ач холбогдолтой байдаг.

- 7.26.6. нэр дэвшигч нь компанийн нэгдмэл сонирхолтой этгээдтэй ямар нэг хамааралтай эсэх;
- 7.26.7. Компани, түүний үйл ажиллагаатай эд хөрөнгийн ба эд хөрөнгийн бус харилцаатай эсэх талаар өөрийн дүгнэлт;
- 7.26.8. Нэр дэвшигчийн орлогын эх үүсвэр, болон түүний ТУЗ-ийн гишүүний ажил үүрэгт нөлөөлөхүйц бусад нөхцөл байдлын талаарх мэдээлэл
- 7.27. ТУЗ-ийн гишүүд нь Компанийн тухай хуульд заасан эрх бүхий албан тушаалтны хүлээх үүргийг хэрэгжүүлж ажиллахаас гадна, дараах үүргийг гүйцэтгэнэ:
- 7.27.1. компанийн ашиг сонирхлын төлөө, үнэнч шударгаар ажиллах;
- 7.27.2. ажил үүргээ гүйцэтгэх явцдаа олж мэдсэн нууц болон нийтэд тараагдаагүй мэдээллийг өөрийн хувийн ашиг сонирхол буюу бусад этгээдийн ашиг сонирхлын үүднээс ашиглахгүй байх;
- 7.27.3. ТУЗ-д аливаа сонирхлын зөрчлийн талаар мэдээллээ бичгээр мэдэгдэж, тухайн асуудлыг шийдвэрлэхэд санал хураалтад оролцохгүй байх;
- 7.27.4. хувьцаа эзэмшигчдэд компанийн үйл ажиллагаа, санхүүгийн байдал болон компанийн засаглалын талаар цаг тухайд нь үнэн зөвөөр мэдээлэх, Хувьцаа эзэмшигчийн мэдээлэл авах эрхийг хангаж ажиллах;
- 7.27.5. өрсөлдөгч компанид эрх бүхий албан тушаалтнаар ажиллахгүй байх;
- 7.28. ТУЗ-ийн гишүүн нь үүргээ хэрэгжүүлэх боломжгүй болсон, чөлөөлөгдөх хүсэлтээ гаргасан, эсхүл нас барсан төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг орлох этгээдийг нөхөн сонгууль хүртэл төлөөлөн удирдах зөвлөл түр томилж болно.
- 7.29. ТУЗ-ийн гишүүдийн олонхын саналаар ТУЗ-ийн даргыг сонгоно.
- 7.30. ТУЗ-ийн дарга нь ТУЗ-ийн үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулж, хурлыг хуралдуулах, хурал даргалах, хурлын тэмдэглэлийг хөглүүлэх, хяналт тавих үүргийг гүйцэтгэнэ.
- 7.31. ТУЗ нь Компанийн тухай хууль болон энэ дүрмээр хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын бүрэн эрхэд хамааруулснаас бусад дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:
- 7.31.1. компанийн үйл ажиллагааны үндсэн чиглэл, стратеги болон алсын хараа, эрхэм зорилго, энэ дүрэмд заагаагүй үйл ажиллагааны чиглэлийг тогтоох;
- 7.31.2. компанийн жил бүрийн бизнес төлөвлөгөө, төсвийг батлах;
- 7.31.3. хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит болон ээлжит бус хурлыг зарлан хуралдуулах, эцнээ санал хураалт явуулах шийдвэр гаргах;

- 7.31.4. хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар хэлэлцэх асуудал, саналын эрхтэй хувь нийлүүлэгчдийг тодорхойлох бүртгэлийн өдөр болон хувь нийлүүлэгчдийн хурлыг хуралдуулахтай холбогдох бусад асуудлыг шийдвэрлэх;
- 7.31.5. компанийн жилийн үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайлангийн талаарх дүгнэлт болон цаашид авах арга хэмжээний талаар санал боловсруулж, хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд оруулах,
- 7.31.6. Компанийн тухай хуулийн 55 дугаар зүйлд заасны дагуу эд хөрөнгийн болон эд хөрөнгийн эрхийн зах зээлийн үнийг тогтоох;
- 7.31.7. компанийн гүйцэтгэх захирлыг сонгох, өөрчлөх, түүний бүрэн эрхийг тогтоох;
- 7.31.8. компанийн гүйцэтгэх захиралтай байгуулах гэрээний нөхцөл, олгох шагнал, урамшуулал, хариуцлагын хэмжээг тогтоох;
- 7.31.9. компанийн аудиторыг сонгож, түүнтэй хийх гэрээний нөхцөлийг тогтоох;
- 7.31.10. ногдол ашгийн хэмжээ болон түүнийг төлөх журмыг тодорхойлох;
- 7.31.11. ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны болон компанийн сайн засаглалын зарчмуудыг хэвшүүлэхтэй холбоотой “Монголын компанийн засаглалын кодекс”-т заасан бусад дотоод журмуудыг батлах;
- 7.31.12. зарласан хувьцааны тоо, төрөлд багтаан хувьцааг гүйлгээнд гаргах шийдвэр гаргах;
- 7.31.13. өөрийн гаргасан хувьцаа болон бусад үнэт цаасыг эргүүлэн авах эсхүл худалдан авах шийдвэр гаргах;
- 7.31.14. компанийн салбар, төлөөлөгчийн газар байгуулах, тэдгээрийн дарга, захирлыг томилох;
- 7.31.15. компанийг өөрчлөн байгуулах талаар хувь нийлүүлэгчдийн хурлын шийдвэрийн төслийг бэлтгэх, гаргасан шийдвэрийг хэрэгжүүлэх;
- 7.31.16. Компани нь КТХ-д заасанчлан ногдол ашиг хуваарилах бөгөөд энэ талаар ТУЗ нь “Ногдол ашгийн талаар бодлогын баримт бичиг” баталж, мөрдөнө.
  - 7.31.16.1. Ногдол ашиг хуваарилахтай холбоотой харилцаа, үйл ажиллагааг “Ногдол ашгийн талаар бодлогын баримт бичиг”-р зохицуулна.
- 7.31.17. компанийн тухай хуулийн 11 дүгээр бүлэгт заасны дагуу их хэмжээний хэлцэл хийх зөвшөөрөл олгох;
- 7.31.18. компанийн тухай хуулийн 12 дугаар бүлэгт тодорхойлсон сонирхлын зөрчил бүхий этгээдтэй хэлцэл хийх зөвшөөрөл олгох;

- 7.31.19. эрх бүхий албан тушаалтны компанид учруулсан хохирлын талаар шүүхэд нэхэмжлэл гаргах;
- 7.31.20. гадаад, дотоодын байгууллага, аж ахуйн нэгжтэй хамтран ажиллах, хувь нийлүүлэн хөрөнгө оруулах, компанийн хөрөнгөөр баталгаа гаргах;
- 7.31.21. компанийн ажиллагсдын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх талаар гүйцэтгэх захирлын эрх хэмжээнд хамаарахаас бусад асуудлыг шийдвэрлэх;
- 7.31.22. хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаас эрх олгосон бусад асуудал.
- 7.32. ТУЗ-ийн хурлыг улиралд нэг¹⁷ удаа хуралдуулах бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд нэмэлт хурал зарлан хуралдуулж болно.
- 7.33. ТУЗ-ийн хурлын шийдвэр нь тогтоол хэлбэртэй байх бөгөөд ТУЗ-ийн дарга гарын үсэг зурж баталгаажуулна. ТУЗ албан бичгийн хэвлэмэл хуудас, тэмдэгтэй байж болно.
- 7.34. ТУЗ-ийн хурлыг ТУЗ-ийн дарга, түүний гишүүд, компанийн гүйцэтгэх захирал болон дотоод хяналтын алба, хараат бус аудитын байгууллагын санаачилга, шаардлагаар хуралдуулна. ТУЗ эцнээ санал хураалтаар шийдвэр гаргаж болно.
- 7.35. ТУЗ-ийн хурлын зохион байгуулалтыг нарийн бичгийн дарга хариуцаж, тэмдэглэл хөтөлнө. Мөн хурлын тухай зар, хэлэлцэх асуудал, түүнтэй холбогдох баримт бичиг, гарах шийдвэрийн төслийг ТУЗ-ийн дарга гарын үсэг зурж баталгаажуулсан байх бөгөөд хурал хуралдахаас 3-аас доошгүй хоногийн өмнө ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга хариуцан гишүүдэд хүргэнэ.
- 7.36. ТУЗ-ийн даргын эгүүд түүний томилсон ТУЗ-ийн аль нэг гишүүн хурлыг удирдана. ТУЗ-ийн дарга аливаа этгээдийг томилоогүй бол хуралд оролцож байгаа хамгийн ахмад гишүүн хурлыг удирдана. ТУЗ-өөс тодорхой асуудлыг шийдвэрлэх эрхийг ТУЗ-ийн дэргэдэх аль нэг Хөрөөнд олгож болно.
- 7.37. ТУЗ-ийн гишүүдийн дийлэнх олонх оролцсоноор хурал хүчин төгөлдөр болох бөгөөд хуралд оролцож буй гишүүдийн дийлэнх олонхын саналаар шийдвэр хүчин төгөлдөр болно¹⁸. Компанийн тухай хуульд тусгайлан заасан зарим асуудлыг ТУЗ-ний гишүүд санал нэгтэй гаргана.

¹⁷ Компанийн тухай хуулийн 80.1-д дүрэмд өөрөөр заагаагүй бол ТУЗ-ийн хурлыг сара нэгтээ доошгүй удаа хуралдуулна гэх заасан бөгөөд энэ нь үйл ажиллагааны онцлог, шар хүрэнгээ шалтгаалан зарим компанийн хувьд ТУЗ-ийн хурлыг сара нэгтээ доошгүй удаа хуралдуулах нь аж холбогдох багатай байдаг бөгөөд үүнийг Компани өөрийн онцлогт тохируулан 2 сара нэг удаа, улиралд нэг удаа эсхүл сара 2 удаа хуралдуулна гэх зэргээр компанийн дүрэмд өөрөөр тусгаж болно.

¹⁸ ТУЗ-ийн шийдвэрийг дийлэнх олонхоос өндөр хувийн саналаар хүчин төгөлдөр болохоор компанийн дүрэмд зааж өгч болно. Харин хурлын өөрийн хуульд зааснаар зөвхөн дийлэнх олонх нь оролцсоноор хүчин төгөлдөр болох бөгөөд үүнийг өөрөөр тогтоож болохгүй.

- 7.38. Тухайн шийдвэрлэж буй асуудлаар ТУЗ-ийн зарим гишүүд Компанийн тухай хуульд заасны дагуу санал өгөх эрхгүй бол шийдвэрийг саналын эрхтэй гишүүдийн дийлэнх олонхын саналаар шийдвэрлэнэ.
- 7.39. Гишүүн нь эсрэг саналтай байвал түүнийгээ протоколд тэмдэглүүлэх эрхтэй.
- 7.40. ТУЗ-ийн гишүүн нь саналын эрхээ бусад гишүүд болон гуравдагч этгээдэд шилжүүлэхийг хориглоно.
- 7.41. ТУЗ-ийн гишүүн удаан хугацаагаар үүргээ хэрэгжүүлж чадахгүй болсон, нас барсан тохиолдолд орлох гишүүнийг хувьцаа эзэмшигчдийн хурал хуралдах хүртэл ТУЗ-ийн Нэр дэвшүүлэх хороо түр томилно. Түр томилогдсон гишүүн нь энэ дүрмийн 7.25-т заасан шаардлагыг хангасан байна. Хараат бус гишүүнд нэр дэвшсэн боловч сонгогдож чадаагүй гишүүдийн дотроос нөхөн сонгох асуудлыг тэргүүн ээлжид дэвшүүлж болно.
- 7.42. ТУЗ-ийн гишүүдийн тоо нь тогтоосон нийт гишүүдийн тооноос 2 дахин бага болсон тохиолдолд компани нь 3 сарын дотор ТУЗ-ийн гишүүдийг сонгохоор хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит бус хурлыг хуралдуулна.

ТУЗ-н дарга

- 7.43. ТУЗ-ийн дарга нь дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:
- 7.43.1. ТУЗ-ийн үйл ажиллагааг зохион байгуулж, түүний хурлыг хуралдуулах, даргалах, хурлын тэмдэглэлийг хөтлүүлж хяналт тавих, үнэн зөвийг хариуцах;
  - 7.43.2. хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын болон ТУЗ-ийн шийдвэрийн хэрэгжилтэд хяналт тавих;
  - 7.43.3. хувьцаа эзэмшигчдийн жил бүрийн ээлжит хурлын бэлтгэлийг энэ дүрэмд заасны дагуу хангаж байгаа эсэхэд хяналт тавих, жил бүрийн 3 дугаар сарын 15-ны дотор хурал хуралдуулах тухай ТУЗ-ийн шийдвэрийг гаргасан байх асуудлыг ТУЗ-ийн дарга биечлэн хариуцах ёстой;
  - 7.43.4. ТУЗ-өөс олгосон бусад эрх хэмжээ.
- 7.44. ТУЗ-ийн гишүүд нь зохих хэмжээний урамшуулал авах бөгөөд түүнийг хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаас тогтооно.
- 7.45. Компанийн ТУЗ нь өөрийн үйл ажиллагааг үр өгөөжтэй, байнгын, мэргэшсэн байдлаар үйл ажиллагааг явуулах зорилготой Нэр дэвшүүлэх, Аудитын, Цалин урамшууллын болон Маркетинг борлуулалтын хороотой¹⁴ байна. Эдгээр хороодын гишүүд нь ТУЗ-ийн

¹⁴ Компанийн тухай хуулийн 81.2-т заснаар Хувьцаат компани нь Аудит, Цалин урамшуулал, Нэр дэвшүүлэх гэсэн 3 хороотой байх бөгөөд өөрийн үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон өөр бусад хороог мөргөнгө оруулалтын, хууль эрх зүй, эрдэмний компанийн шаардлагын гэх мэт дүрэмд тусгах замаар байгуулан ажиллаж болно.

гишүүдээс бүрдэх бөгөөд тухайн хорооны нийт гишүүний 2/3-оос доошгүй нь хараат бус гишүүн байна.

7.46. ТУЗ нь хороодын үйл ажиллагааны журмыг баталж, мөрдүүлнэ.

ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга

7.47. ТУЗ-ийн нарийн бичгийн даргаар ТУЗ-ийн даргын санал болгосон этгээдийг ТУЗ томилно. ТУЗ-ийн нарийн бичгийн даргаар ажиллах этгээд нь компанийн засаглалын асуудлаар сургалтад хамрагдаж гэрчилгээ авсан байна. Нарийн бичгийн даргын эзгүйд түүнийг орлох этгээдийг ТУЗ-ийн дарга томилно.

7.48. ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга нь дараах чиг үүрэгтэй байх бөгөөд түүнийг сонгох, үйл ажиллагааг нь зохицуулах хянахтай холбоотой нарийвчилсан асуудлыг ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны журмаар тогтооно:

7.48.1. хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын болон төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бичиг хэргийг хариуцан хөглөх, хувьцаа эзэмшигчид мэдээлэл хүргэх;

7.48.2. хувьцаа эзэмшигчдийн болон төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурлын бэлтгэлийг хангах, хурлын зар, хэлэлцэх асуудалтай холбоотой мэдээлэл болон гарах шийдвэрийн төсөл, бусад баримт бичгийг зохих журмын дагуу бэлтгэх, хүргэх ажлыг зохион байгуулах;

7.48.3. хувьцаа эзэмшигчдийн болон төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурлын тэмдэглэлийг хөглөх, гарах шийдвэрийг зохих журмын дагуу баталгаажуулах, хэрэгжилтэд хяналт тавих;

7.48.4. хувьцаа эзэмшигчдийн хурал, төлөөлөн удирдах зөвлөл, гүйцэтгэх захирал болон бусад оролцогч талуудын хоорондын үйл ажиллагааны уялдааг хангах ажлыг зохион байгуулах;

7.48.5. төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дотоод үйл ажиллагааг хариуцан зохицуулах.

ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн

7.49. ТУЗ-ийн хараат бус гишүүд нь бусад гишүүдтэй адил эрх, үүрэгтэй байхаас гадна дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

7.49.1. ТУЗ, гүйцэтгэх удирдлагын шийдвэр нь хууль тогтоомж, компанийн дүрэм болон холбогдох дотоод журмуудад нийцэж байгаа эсэх, компанийн эрх ашигт сөргөөр нөлөөлж байгаа эсэхэд хяналт тавих, ийм зөрчилтэй шийдвэр гаргахаас сэргийлэх, гаргасан бол зөрчлийг арилгахыг шаардах, шаардлагыг эс биелүүлбэл асуудлыг ТУЗ-д тавьж хэлэлцүүлэх, хувьцаа эзэмшигчдийн хурлыг

- хуралдуулахыг шаардах, хуралдуулаагүй тохиолдолд 2-оос доошгүй хараат бус гишүүн хамтран хурал зарлан хуралдуулах;
- 7.49.2. компанийн үйл ажиллагааны ил тод байдлыг хангах талаар гүйцэтгэх удирдлагад үүрэг өгч хэрэгжилтийг хянах, холбогдох этгээдээс шаардах;
- 7.49.3. хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд биечлэн оролцож, ТУЗ-ийн шийдвэрийн талаар зарчмын зөрүүтэй байр суурьтай байсан бол энэ тухайгаа мэдгээлж, хувьцаа эзэмшигчдийн асуултад харнулах;
- 7.49.4. компанийн ТУЗ-өөс шилжүүлсэн болон ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны журамд заасан бусад чиг үүрэг.

Гүйцэтгэх удирдлага

- 7.50. Компанийн гүйцэтгэх удирдлага /цаашид “гүйцэтгэх захирал” гэх/ нь энэ дүрэм болон ТУЗ-тэй байгуулсан гэрээнд заасан эрх хэмжээний хүрээнд компанийн өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдана.
- 7.51. Гүйцэтгэх захирлын бүрэн эрх, үйл ажиллагаа явуулах, шийдвэр гаргах журам, хариуцлагын хэмжээ, хязгаар, хариуцлагаас чөлөөлөх үндэслэл, цалин урамшуулал зэргийг ТУЗ-ийн гүйцэтгэх удирдлагатай байгуулсан гэрээгээр зохицуулна²⁰
- 7.52. Гүйцэтгэх удирдлагыг хувь хүн хэрэгжүүлнэ²¹
- 7.53. ТУЗ компанийн гүйцэтгэх захиралтай байгуулах гэрээнд ТУЗ-ийн төлөөлөн дарга гарын үсэг зурна.
- 7.54. Гүйцэтгэх захирал нь ТУЗ-ийн гишүүн байж болно. Харин ТУЗ-ийн дарга байхыг хориглоно.
- 7.55. Гүйцэтгэх захирал нь ТУЗ-өөс олгосон эрх хэмжээний хүрээнд компанийн нэрийн өмнөөс хэлцэл хийх, гэрээ байгуулах зэрэг Компанийн тухай хууль болон энэ дүрэмд зааснаар компанийг бүхий л харилцаанд итгэмжлэлгүйгээр төлөөлнө. Үүнд:
- 7.55.1. компанийн стратеги, үйл ажиллагааны чиглэлийн талаар санал, жил бүрийн бизнес төлөвлөгөөний төсөл боловруулж, ТУЗ-ийн хуралд оруулж батлуулан хурлын шийдвэрийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулна;

²⁰ ТУЗ нь гүйцэтгэх захиралтай ямар төрлийн гэрээ (хэлцэл) ажиглах гэрээ, контракт гэрээ, худалбарын гэрээ г.м.т байгуулахад өөрөө голорхойно.

²¹ Компанийн тухай хуулийн 83.2-т зааснаар гүйцэтгэх удирдлагын хувь хүн эхэл гүйцэтгэх удирдлагын багцар хэрэгжүүлж болно. Өөрөөр хэлбэл нэг хүнтэй бич, мэргэжлийн багтай гэрээ байгуулан компанийг удирдуулж болно. Компани нь хэрв гүйцэтгэх удирдлагын багцар хэрэгжүүлэхээр шийдвэрлэсэн бол энэ талаар Компанийн дүрэмд зааж болно. Энэ тохиолдолд багийн ахлагчтай гэрээ байгуулах багцад багийн ахлагч нь гүйцэтгэх захирал байх багцад баг нь гүйцэтгэх захирлын бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэх боловч хариуцлагыг багийн ахлагч хүлээж байхад дүрэмдээ тусгах нь зүйтэй.

- 7.55.2. хараат болон охин компани, салбар, төлөөлөгчийн газар байгуулах, тэдгээрийн захирлуудыг томилох саналыг ТУЗ-д оруулж батлуулан, тэдэнтэй компанийг төлөөлөн хөдөлмөрийн ба үр дүнгийн гэрээ байгуулна;
  - 7.55.3. компанийн хөрөнгийг ТУЗ-өөс тогтоосон эрх хэмжээний хүрээнд захиран зарцуулна;
  - 7.55.4. компанийн дотоод журмыг батална;
  - 7.55.5. өөрийн эрх хэмжээний хүрээнд тушаал гаргана;
  - 7.55.6. компанийг төлөөлж гадаад, дотоодын байгууллага, хүмүүстэй харилцаж, ТУЗ-ийн өгсөн чиглэлийн дагуу гэрээ, хэлэлцээр байгуулна;
  - 7.55.7. компанийг төлөөлөх итгэмжлэл олгоно;
  - 7.55.8. компанийн ажиллагсдын хөдөлмөрийн сахилга бат, хөдөлмөр хамгаалалтын дэг журмын хэрэгжилт, технологийн горимын хэрэгжилт болон аж ахуй санхүүгийн үйл ажиллагаа, хөрөнгө зарцуулалт, ашиглалтад хяналт тавих дотоод хяналтын тогтолцоог бүрдүүлэх;
  - 7.55.9. Монгол улсын хууль, тогтоомж болон ТУЗ-ийн тогтоолын биелэлтийг зохион байгуулна.
  - 7.55.10. компанийн түүний бүтэц, зохион байгуулалтын талаар санал боловсруулж, ТУЗ-өөр батлуулан, ажлын байрны шаардлагыг тогтоон уг шаардлагад нийцсэн ажилтан, албан хаагчдын баг бүрдүүлэх;
  - 7.55.11. компанийн үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайлангийн үнэн зөвийг хариуцна;
  - 7.55.12. хувьцаа эзэмшигчдэд ТУЗ-ийн хурлын шийдвэр, компанийн санхүүгийн тайлантай танилцах боломжоор хангана;
  - 7.55.13. компанийн улирал, жилийн үйл ажиллагааны талаар ТУЗ-ийн хуралд тайлан тавьж хэлэлцүүлнэ. Энэхүү тайланд тухайн хугацаад хийсэн гэрээ, хэлцлийн дотор компанийн аль нэг эрх бүхий албан тушаалтны хувьд сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл байсан эсэх, байсан бол тухайн хэлцлийг Компанийн тухай хуулийн 92 дугаар зүйлд заасан журмын дагуу хийсэн эсэх тухай асуудлыг тусгасан байна.
- 7.56. Компанийн ТУЗ нь гүйцэтгэх захирлыг албан тушаалаас нь хэдийд ч чөлөөлөх эрхтэй. Түүнийг чөлөөлсөн тохиолдолд шинээр гүйцэтгэх захирлыг сонгох хүртэл ТУЗ-өөс томилсон этгээд захирлын үүргийг түр гүйцэтгэнэ.

7.57. Гүйцэтгэх захирал нь ТУЗ-ийн бүрэн эрхэд хамаарах асуудлыг хэлэлцүүлэн шийдвэрлүүлэхээр ТУЗ-ийн хурал хуралдуулах тухай саналыг ТУЗ-ийн дарга болон гишүүнд гаргаж болно. Энэхүү саналыг гаргахдаа хэлэлцүүлэх асуудлын талаарх танилцуулга, гарах шийдвэрийн төсөл зэргийг хүргүүлнэ.

НАЙМ. КОМПАНИЙН ЭРХ БҮХИЙ АЛБАН ТУШААЛТАН, ТЭДГЭЭРИЙН ХАРИУЦЛАГА

- 8.1. Компанийн тухай хуулийн 84.1-т заасан албан тушаалд ажиллах ажилтныг Компанийн эрх бүхий албан тушаалтанд тооцно. Эрх бүхий албан тушаалтнаар томилогдох этгээд нь Санхүүгийн зохицуулах хорооноос баталсан Тохиромжтой этгээдийн шаардлагыг хангасан байна.²²
- 8.2. Компанийн эрх бүхий албан тушаалтан нь дараах үүрэгтэй:
  - 8.2.1. Компанийн тухай хууль, энэхүү дүрэм, ТУЗ-өөс баталсан дотоод журамд заасан бүрэн эрхийн хүрээнд ажиллаж, компанийн эрх ашгийг дээдлэх зарчмыг баримтална;
  - 8.2.2. ТУЗ-ийн зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд компанийн нууцад хамрагдах мэдээ, тайлан, гэрээ, эрхийн холбогдолтой материалыг гурав дахь этгээлд дамжуулах болон хувийн ашиг сонирхлын төлөө ашиглахгүй;
  - 8.2.3. шийдвэр гаргах, шийдвэр гаргах ажиллагаанд оролцохдоо холбогдох бүх мэдээллийг бүрэн судалж, шийдвэрийн үндэслэлд бүрэн итгэлтэй байх;
  - 8.2.4. шийдвэр гаргахдаа сонирхлын зөрчлөөс зайлсхийж, сонирхлын зөрчил үүссэн бол энэ тухайгаа заавал мэдэгдэж, шийдвэр гаргахад оролцохгүй байх;
  - 8.2.5. өөрийн чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ гуравдагч этгээдээс бэлэг урамшуулал авахгүй, аливаа хэлбэрээр нөлөөнд автахгүй байх;
  - 8.2.6. эрх бүхий албан тушаалд томилогдсоноос хойш 10 хоногийн дотор өөрийн нэгдмэл сонирхолтой этгээдийн нэрсийн жагсаалтыг ТУЗ-ийн нарийн бичгийн даргад өгөх бөгөөд уг жагсаалтад гарсан өөрчлөлтийн талаар өөрчлөлт гарснаас хойш 10 хоногийн дотор мэдэгдэж байна.
- 8.3. Албан тушаалаас өөрчлөгдсөнөөс хойш 3 жилийн хугацаанд энэ дүрмийн 8.2.2-т заасан үүргийг хүлээнэ.

²² Компани бүрийн хувьд тодорхой албан тушаалын нэр өөр өөр байж болох учраас дүрэмдээ эрх бүхий албан тушаалтанд хамаарах хэмүүлийн албан тушаалын нэрийг зааж жагсаалт гаргах нь зүйтэй. Жагсаалт гаргахдаа эрх бүхий албан тушаалтан гэдэгт компанийн удирдлагын шийдвэрийг гаргахад оролцох эрх бүхий этгээд хамаарах гэдгийг удирдлага болгоно.

- 8.4. Албан тушаалтан энэ дүрмийн 8.2 болон 8.3-т заасан үүргээ хэрэгжүүлээгүй, удаа дараа зөрчсөн, мөн тэдгээрийн дор дурдсан үйлдэл, эс үйлдлийн улмаас компани, хувьцаа эзэмшигчид болон зээлдүүлэгчид бусад оролцогч талуудад хохирол учруулсан бол учруулсан хохирлыг өөрийн хөрөнгөөр хариуцан барагдуулна.
- 8.4.1. компанийн нэрийг хувийн сонирхлоор ашигласан;
- 8.4.2. хувьцаа эзэмшигч, зээлдүүлэгч, бусад оролцогчдод хуурамч мэдээлэл өгсөн;
- 8.4.3. эрх бүхий этгээдэд мэдээлэл өгөх үүргээ биелүүлээгүй;
- 8.4.4. Компанийн тухай хуулийн 97 дугаар зүйлд заасан компанийн баримт бичгийг зохих журмын дагуу хадгалаагүй;
- 8.5. Компанийн тухай хуулийн 98 дугаар зүйлд заасан мэдээллийг хувьцаа эзэмшигчид гаргаж өгөөгүй, эсхүл хугацаа хоцруулан гаргаж өгснөөс хувьцаа эзэмшигчид учирсан хохирлыг нөхөн төлөхөөс гадна энэ шалтгаанаар компанид торгуулийн арга хэмжээ оногдуулсан бол энэхүү торгуулийг тухайн эрх бүхий албан тушаалтнаар төлүүлнэ.
- 8.6. Компанийн эрх бүхий албан тушаалтанд хариуцлага хүлээлгэх, хариуцлагын хэмжээг тогтоох асуудлыг ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны журам, эрх бүхий албан тушаалтантай байгуулсан хөдөлмөрийн гэрээ, компанийн дотоод журмын дагуу шийдвэрлэх ба боломжгүй бол шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

ЕС. КОМПАНИЙН САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА, БҮРТГЭЛ ТАЙЛАН

Компанийн нягтлан бодох бүртгэл, тайлан

- 9.1. Компани нь хуулиар тогтоосон журмын дагуу нягтлан бодох бүртгэл хөтлөн санхүүгийн тайлан гаргаж, хувь нийлүүлэгч болон эрх бүхий бусад этгээдэд танилцуулна. Санхүүгийн зохицуулах хороо болон Монголын хөрөнгийн биржээс тогтоосон нэмэлт мэдээллийг санхүүгийн тайлангийн хамт дээрх газруудад зохих хугацаанд нь хүргүүлэн нийтэд мэдээлэх үүрэгтэй.
- 9.2. Компанийн санхүүгийн жил нь жил бүрийн 01 дүгээр сарын 01-ний өдөр эхэлж, 12 дугаар сарын 31-ний өдөр дуусгавар болно.
- 9.3. Компани нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайланг болон эрх бүхий байгууллагын журмаар тогтоосон мэдээ, тайлангийн үнэн зөвийг компанийн гүйцэтгэх захирал хариуцна. Санхүүгийн мэдээллийн үнэн зөвийг ерөнхий нягтлан бодогч гүйцэтгэх захиралтай хамтран хариуцна.

- 9.4. Компани дор дурдсан бүртгэлийг заавал хөтлөх бөгөөд бүртгэлийг үнэн зөв, бүрэн хөтлөх, холбогдох бичиг баримтыг зохих журмын дагуу хадгалсан байх нь гүйцэтгэх захирлын хариуцах асуудал болно:
- 9.5. Компани нягтлан бодох бүртгэлийн хуульд заасан журмын анхан шатны болон нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, улирал, жилийн санхүүгийн тайлан гаргана.
- 9.6. Компанийн санхүүгийн тайлан нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1-д заасан бүрэлдэхүүнтэй байна.
- 9.7. Санхүүгийн тайланг гаргахад хэрэглэсэн хөрөнгийн үнэлгээ, элэгдэл тооцсон аргууд, орлогын зохицуулалт, хараат болон охин компаниудад оруулсан хөрөнгө оруулалт, оролцооны хувь хэмжээ, ногдол ашгийн бодлого, хуримталсан ашиг, үнэ ханшны хэлбэлзлийг тайланд хэрхэн тусгасан тухай болон хууль тогтоомжид заасан шаардлагатай бусад тайлбар, тодруулгыг заавал хийсэн байна.
- 9.8. Компани санхүүгийн тайлангаа шалгуулж баталгаажуулах, санхүү, эдийн засгийн үйл ажиллагаандаа бүрэн болон хэсэгчилсэн шалгалт хийлгэх зорилгоор гэрээний үндсэн дээр аудитын байгууллагыг томилон ажиллуулна.
- 9.9. Санхүүгийн тайланг компанийн ТУЗ-ийн зөвшөөрлөөр томилогдсон хөндлөнгийн аудитын байгууллагаар хянуулах бөгөөд ТУЗ санхүүгийн тайлангийн талаар дүгнэлт гаргаж хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд оруулж, хэлэлцүүлнэ.
- 9.10. Компани Монгол улсын аль нэгэн болон хэд хэдэн банканд төгрөгийн болон валютын данс нээх эрхтэй. Компани нь гадаадын банканд валютын данс нээх бол энэ тухайгаа Монгол банк болон Татварын албанд албан ёсоор мэдэгдэнэ.
- 9.11. Компанийн ТУЗ нь санхүүгийн тайлан, түүнд хавсаргасан нэмэлт тайлбар тодруулга, тайлангийн талаарх аудитын болон ТУЗ-ийн дүгнэлтээс гадна дараах мэдээллийг тусгасан жилийн үйл ажиллагаа, бүтэц, зохион байгуулалт, хөрөнгийн талаар тайлан бичнэ:
- 9.11.1. компанийн бүтэц зохион байгуулалт түүнд гарсан өөрчлөлт;
- 9.11.2. тайлангийн хугацаанд компанийн эрхлэн явуулсан үйл ажиллагаа тус бүрийн талаарх танилцуулга, гарсан өөрчлөлт, үр дүн;
- 9.11.3. компанийн өмчлөл, эзэмшилд байгаа эдийн болон эдийн бус хөрөнгө, тусгай зөвшөөрөл зэргийн талаарх мэдээлэл, эдгээрт гарсан өөрчлөлт.
- 9.12. Компанийн гүйцэтгэх захирал нь энэ дүрмийн 9.11-т заасан мэдээлэлтэй танилцах боломжоор хувьцаа эзэмшигчдийг хангана.

АРАВ. КОМПАНИЙН САНХҮҮ,

ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ТАВИХ ХЯНАЛТ

Дотоод хяналт

- 10.1. Компанийн гүйцэтгэх удирдлагын үйл ажиллагаанд тавих хяналтыг ТУЗ өөрийн аудитын хороогоор дамжуулан хэрэгжүүлнэ.
- 10.2. Компанийн өдөр тутмын үйл ажиллагаанд тавих дотоод хяналтыг гүйцэтгэх захирлын томилсон дотоод хяналтын алба хэрэгжүүлнэ.
- 10.3. Дотоод хяналтын алба нь компанийн үндсэн үйл ажиллагааны технологи, хөдөлмөр хамгаалал, хөдөлмөр зохион байгуулалт, санхүү бүртгэл, эрх зүйн мэдлэг, туршлагатай ажилтнуудын бүрэлдэхүүнтэй байх бөгөөд ТУЗ-тэй зөвшилцөн гүйцэтгэх захирлын баталсан Дотоод хяналтын журмын дагуу үйл ажиллагаагаа явуулна.
- 10.4. Дотоод хяналтын албаны ажилтнууд нь компанийн ажилтан албан хаагчдын ажлын байранд хэзээ ч нэвтрэх, аливаа мэдээллийг шаардан гаргуулах эрхтэй байна.
- 10.5. Дор дурдсан этгээдийг дотоод хяналтын албанд ажиллуулахыг хориглоно.
  - 10.5.1. эрх зүйн чадамжгүй;
  - 10.5.2. урьд нь дампуурсан компанийн удирдлагад ажиллаж байсан;
  - 10.5.3. компанийн эрх бүхий албан тушаалтны нэгдмэл сонирхолтой этгээд эсвэл ямар нэг шалтгаанаар тэдний нөлөөнд автах боломжтой/ найз нөхрийн болон өмнө хамт ажиллаж байсан зэргээр холбоо харилцаатай/;
  - 10.5.4. толгой компани болон хараат буюу салбар компанид ажилладаг;
  - 10.5.5. өмнө нь авлигын хэрэгт шийтгэгдэж байсан.
- 10.6. Дотоод хяналтын албанаас хийх шалгалт нь ээлжит болон тусгай гэсэн хэлбэртэй байна. Ээлжит шалгалтын хуваарийг өмнөх жилийн 12 дугаар сард албаны дарга боловсруулан гүйцэтгэх захирлаар батлуулж ажиллана. Харин ТУЗ болон гүйцэтгэх захирлын даалгавраар, тэдний баталсан удирдамжийн дагуу тодорхой асуудлаар хийх шалгалтыг тусгай шалгалт гэнэ.
- 10.7. Гүйцэтгэх захирлын зөвлөлийн хуралдаанаар дотоод хяналтын албаны мэдээлэл, шалгалтын дүнг улирал бүр хэлэлцэн, холбогдох арга хэмжээ авч байна²³

²³ Дотоод хяналтыг хэрхэн хэрэгжүүлэх нь компани бүрийн хувьд онцтой байна. Томоохон ХК, салсуугийн салбарт үйл ажиллагаа явуулах компаниуд дотоод хяналтын тусгай албатай эсхүл ажилтантай байх нь зүйтэй. Дотоод хяналтыг зөвхөн харонго, мөнгөний зарцуулалт бүрэн бүтэн байдал тавих хяналт гэсэн ойлголт өргөн тархсан байдаг. Гэтэл дотоод хяналт нь компанийн бүхий л үйл ажиллагаанд үүний дотор, хөдөлмөрийн болон технологийн санхүүг баг, хөдөлмөр зохион байгуулалт, ажилын цаг шингээлт, хөдөлмөр хамгаалал, асуулгүй ажиллагаа, ажлын байрны эрүүл ахуйн оршин, техник шингээлт, материал, түүхий эдийн өнөөтэй зарцуулалт, хөрөнгө мөнгөний зарцуулалт, бүрэл бүтэн байдал зэрэг маш олон асуудлыг харах бөгөөд бүх шатны менежерүүд дотоод хяналтыг хэрэгжүүлэх чиг үүрэгтэй байдаг. Ийн учраас бүх шатны менежерүүдийн "Ажлын байрны тодорхойлолт"-д нэгтгэл хэрэгжүүлэх хяналтын нарийвчлан тусгах нь зүйтэй. Гүйцэтгэх удирдлагын нэгдсэн төлөвийн үйл ажиллагааны бүхий л хэсэгт төгтмөл хэрэгжүүлэх дотоод хяналтыг маш нарийн болон боловсруулан төрийн дагуу хэрэгжүүлэх ёстой. "Дотоод хяналтын журам"-ыг үйл ажиллагааны нэгд бүрээр /бөх, тасаг, хэлтэж, газар/ боловсруулж, хэл

Аудиторын /хөндлөнгийн/ хяналт

- 10.8.Компанийн тухай хуульд заасны дагуу компани нь санхүүгийн тайланг шалгуулж баталгаажуулах, санхүү, эдийн засгийн үйл ажиллагаанд бүрэн болон хэсэгчилсэн шалгалт хийлгэх зорилгоор хөндлөнгийн аудитын байгууллагыг сонгон гэрээ байгуулж, ажиллуулна.
- 10.9.Санхүү, эдийн засгийн үйл ажиллагаанд хийх аудитын шалгалт нь ээлжит ба ээлжит бус байна.
- 10.10. Компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн аудитын хороо /байхгүй бол хувьцаа эзэмшигчдийн хурал/ аудитын байгууллагыг сонгож, түүнтэй байгуулах гэрээг батална.
- 10.11. Ээлжит бус шалгалтыг ТУЗ, түүний аудитын хорооны шийдвэр, компанийн энгийн хувьцааны 10-аас дээш хувийг эзэмшиж буй хувьцаа эзэмшигч болон гүйцэтгэх захирлын саналаар хэдийд ч хийж болно.
- 10.12. Компанийн ТУЗ-ийн аудитын хороо аудитын байгууллагыг сонгож, түүнтэй байгуулах гэрээг батална. Гэрээнд компанийн болон аудитын байгууллагын эрх үүрэг, хариуцлага, аудитын үйлчилгээний хөлсний хэмжээг заана. Аудитын дүгнэлтийн шинж чанараас хамааруулан аудитын хөлсний хэмжээг тогтоохыг хориглоно.
- 10.13. Аудитын ээлжит шалгалтын хөлсийг компани хариуцан төлөх бөгөөд ээлжит бус шалгалтыг түүнийг захиалж, гэрээ байгуулж хийлгэсэн хувьцаа эзэмшигч хариуцаж төлнө. Шалгалтын явцад компанийн эрх бүхий албан тушаалтан компанид хохирол учруулсан нь тогтоогдвол шалгалтын хөлсийг буруутай этгээд хариуцан төлнө.
- 10.14. Компанийн эрх бүхий албан тушаалтан аудиторын шаардлагаар компанийн санхүү-эдийн засгийн үйл ажиллагааны талаарх баримт бичгийг танилцуулах үүрэгтэй.
- 10.15. Эрх бүхий албан тушаалтан энэ дүрмийн 10.14-д заасан үүргээ хэрэгжүүлээгүйгээс аудитын байгууллагын ажил зогссон хоногт оногдох ажлын хөлсийг буруутай албан тушаалтан хариуцан төлнө. Энэ тухай шийдвэрийг аудитын компаниас ирүүлсэн албан ёсны хүсэлтийг үндэслэн ТУЗ гаргана. Харин дээрх шалтгаанаар аудиторын ажил зогссон тухайд аудитын компани ТУЗ-ийн аудитын хорооны даргад албан ёсоор мэдэгдсэн байна.
- 10.16. Аудиторын байгууллага нь хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хуралд гаргасан дүгнэлтийнхээ талаар тайлбар өгөх үүрэгтэй оролцож болно.

Харуулаж, хэсэг ямар журмаар хяналт тавих, ажл тайлагнах, байнгын хяналт хэр гэрээ үр дүнтэй байгааг ажл дүгнэх, түүний мөрөөр ямар арга хэмжээ авах талаар хэн санал боловсруулах, хэрхэн шийдвэрлэх зэрэг бүх асуудлыг тусгасан байх ёстой. Үүнийг боловсруулах нь гүйцэтгэх удирдлагын үүрэг, хянаж чиглэл өгөх нь ТУЗ-ийн бүрэн эрх байх ёстой. Дүрмийн энэ хэсгийг компани бүр өөрийн онцлог тохируулсан боловсруулах нь зүйтэй.

10.17. Дараах этгээдийг компанийн аудитораар сонгон ажиллуулахыг хориглоно:

10.17.1. компанийн нэгдмэл сонирхолтой этгээд, компанийн эрх бүхий албан тушаалтан, тэдгээртэй нэгдмэл сонирхолтой этгээд компанийн буюу нэгдмэл сонирхолтой компанийн хөлсний ажилтан, эрх бүхий албан тушаалтан бол;

10.17.2. компанийн болон түүнтэй нэгдмэл сонирхолтой этгээдийн хувьцаа эзэмшигч, эсхүл компанийн болон түүнтэй нэгдмэл сонирхолтой этгээдэд холбогдох бусад эд хөрөнгө буюу эд хөрөнгийн эрх эзэмшдэг бол;

10.17.3. компанигай аудитаас бусад асуудлаар аливаа хэлцэл хийсэн этгээд бол.

10.18. Аудитор нь дүгнэлтээ зөвхөн бичгээр гаргах бөгөөд дүгнэлтэд дараах асуудлыг заавал тусгасан байна:

10.18.1. компанийн санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлт үнэн зөв эсэх;

10.18.2. нягтлан бодох бүртгэл хөтлөлт, санхүүгийн тайлан гаргалт зохих журмын дагуу хийгдсэн эсэх, зөрчил илэрсэн бол зөрчлийг тохиолдол тус бүрээр тодорхойлсон;

10.18.3. шалгалтын хугацаанд хийсэн сонирхлын зөрчилтэй хэлцлийн жагсаалт, эдгээр хэлцлийг Компанийн тухай хуульд заасан журмын дагуу хийсэн эсэх тухай дүгнэлт;

10.18.4. Санхүүгийн зохицуулах хороо, Монголын хөрөнгийн биржээс тогтоосон бусад мэдээлэл;

10.18.5. ТУЗ-ийн аудитын хорооны саналаар аудитын үйлчилгээ үзүүлэх гэрээнд заасан бусад асуудлын талаарх мэдээлэл, дүгнэлт;

АРВАН НЭГ. СОНИРХЛЫН ЗӨРЧЛИЙГ ЗОХИЦУУЛАХ

11.1. Компанийн үйл ажиллагаанд гарч болох компани түүний бизнесийн түншүүд /зээлдүүлэгч, худалдан авагч, үйлчлүүлэгч, бэлтгэн нийлүүлэгч, гэрээ гүйцэтгэгч г.м/, ажилтнууд, хувьцаа эзэмшигчид, төрийн хяналт зохицуулалтын байгууллагууд, үйл ажиллагаа явуулж буй нутаг дэвсгэрийн захиргааны байгууллага, оршин суугчид зэргийн хооронд гарсан аливаа зөрчил маргаан, сонирхлын зөрчлийг хэлэлцэн тохирох замаар зохицуулах нь ТУЗ-ийн болон гүйцэтгэх удирдлагын анхаарлын төвд байх асуудал болно.

11.2. Аливаа зөрчил, маргаан үүссэн үед Компанийн “Сонирхлын зөрчлийг зохицуулах журам”-ийн хүрээнд эрх бүхий албан тушаалтан судалж, хэрхэн шийдвэрлэж болох тухай саналаа холбогдох дээд шатны удирдлагад танилцуулна.

- 11.3. Энэ дүрмийн 12.2-т заасан саналыг холбогдох удирдлага судалж үзээд зохих арга хэмжээ авах замаар зөрчлийг зохицуулах үүрэгтэй.
- 11.4. Зөрчил маргаан нь эрх бүхий албан тушаалтнуудын хооронд гарсан, эрх бүхий албан тушаалтан болон бусад оролцогч талуудын хооронд гарсан /зээлдүүлэгч, худалдан авагч, үйлчлүүлэгч, бэлтгэн нийлүүлэгч, гэрээ гүйцэтгэгч, ажилтнууд, хувьцаа эзэмшигчид, төрийн хяналт зохицуулалтын байгууллагууд, үйл ажиллагаа явуулж буй нутаг дэвсгэрийн захиргааны байгууллага, оршин суугчид г.м/ бол зөрчил маргааныг шийдвэрлэхэд тухайн сонирхлын зөрчилтэй эрх бүхий албан тушаалтан оролцохгүй.
- 11.5. Компани нь Компанийн тухай хуулийн арван хоёрдугаар бүлэгт заасан сонирхлын зөрчилтэй хэлцлийг хийхдээ дараах журмыг баримтална.
- 11.5.1. компанитай болон охин компанитай хийж буй аливаа хэлцэлд тухайн хэлцлийг хийх талаар шийдвэр гаргах, шийдвэр гаргахад оролцох эрх бүхий аль нэг албан тушаалтан оролцож байгаа /өөрөө болон нэгдмэл сонирхолтой этгээд нь хэлцлийн нөгөө тал болж байгаа, эсхүл хэлцэлд зуучлагч төлөөлөгч болж байгаа, эсхүл хэлцлээ шууд болон шууд бусаар орлого хүртэж байгаа бол оролцож байгаа гэж үзнэ/ бол тухайн албан тушаалтан энэ тухайгаа хэлцэл хийх шийдвэр гаргах үед гүйцэтгэх захиралд болон аудитын хорооны даргад мэдэгдэнэ. Гүйцэтгэх захирал өөрөө хэлцэлд оролцогч этгээд бол ТУЗ-ийн даргад мэдэгдэнэ;
- 11.5.2. хэлцэл хийх шийдвэр гаргах болон хэлцэлтэй холбогдох үнэ тогтооход хэлцэлд оролцож буй эрх бүхий албан тушаалтан оролцож, санал өгөхгүй;
- 11.5.3. хэлцэл хийхэд оролцох этгээд гэдгээ мэдээгүй, сонирхлын зөрчилтэй хэлцлийн улмаас компанид хохирол учруулсан бол эрх бүхий албан тушаалтан уг хохирлыг өөрийн хөрөнгөөр нөхөн төлнө.
- 11.5.4. Компанийн тухай хуулийн 92.3-т заасан тохиолдолд сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл хийх асуудлыг хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар шийдвэрлэнэ.

АРВАН ХОЁР. КОМПАНИЙГ ӨӨРЧЛӨН БАЙГУУЛАХ, ТАТАН БУУЛГАХ

- 12.1. Компанийг өөрчлөн байгуулах асуудлыг Компанийн тухай хуульд заасан журмын дагуу шийдвэрлэнэ.
- 12.2. Компанийг дараах тохиолдолд хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын шийдвэрээр татан буулгана.
- 12.2.1. компанийн үйл ажиллагаа алдагдалтай байгаагаас цаашид үйл ажиллагаа явуулах боломжгүй болсон;
- 12.2.2. хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаас компанийг татан буулгахаар шийдвэрлэсэн;

12.2.3. Компанийн тухай хуульд заасан бусад үндэслэлээр;

АРВАН ГУРАВ. ДҮРЭМ ХҮЧИН ТӨГӨЛДӨР БОЛОХ

- 13.1. Энэ дүрмийг хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар хэлэлцэж хуралд оролцсон, энэ асуудлаар саналын эрхтэй хувьцаа эзэмшигчдийн саналын дийлэнх олонхоор баталж, Улсын бүртгэлийн ерөнхий газрын Хуулийн этгээдийн бүртгэлийн албанд бүртгүүлснээр хүчин төгөлдөр болно.
- 13.2. Энэхүү дүрэмд нэмэлт өөрчлөлт оруулах асуудлыг холбогдох хуульд заасан журмын дагуу шийдвэрлэх бөгөөд ийнхүү шийдвэрлэсэн нэмэлт өөрчлөлт нь энэхүү дүрмийн 14.1-т заасан байгууллагад бүртгүүлсэн өдрөөс эхлэн энэ дүрмийн нэгэн адил хүчинтэй байна.

--ooOoo--